

Vävnadsdonation 2024 i Region Östergötland

Bakgrund

Vävnadsdonation är möjlig att utreda vid nästan alla dödsfall. Processen omfattar identifiering av avliden, medicinsk utredning, utredning av donationsviljan, tillvaratagande av vävnad, kontroll, bearbetning, förvaring och distribution av vävnad.

Vävnader som tillvaratas från avlidna donatorer är framförallt ögonvävnad, hud, kardiovaskulär vävnad, senor och långa rörben.

Mottagare av vävnader är patienter i olika åldrar som behöver transplantationer som en del av behandlingen för att överleva eller för att få ökad livskvalitet. Det kan vara livshotande brännskador, hjärtsjukdomar, synproblem på grund av sjukdom i hornhinnan, skador på senor och ligament, eller behov av ersättning för förlorad benvävnad.

Väntetiden för en vävnadsdonation varierar mycket beroende på vilken vävnad som ska doneras och i vilken region. Årligen utförs 800 hornhinnedonationer nationellt. Men behovet av vävnad är större än tillgången och hornhinnetransplantationerna måste öka med 30 % för att möta behovet. En orsak anses vara avsaknad av en tydlig och enhetlig struktur och organisation nationellt, regionalt och lokalt. Detta har uppmärksammats av regeringen som givit Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en Nationell handlingsplan för vävnadsdonation.

Organisation kring tillvaratagandet av vävnader i region Östergötland har under flera år varit nedlagd men under 2024 har nya samverkansgrupper skapats och vävnader har omhändertagits.

Organisation

Rättsmedicinalverket

Under 2024 har samverkansavtal skrivits mellan Rättsmedicinalverkets rättsmedicinska enhet i Linköping (RMV) och AnOpIVA Region Östergötland. Detta för att möjliggöra donation av hjärta för att ta tillvara hjärtklaffar, sk homograft och hornhinnor i samarbete med Vävnadsbanken i Lund. Donationsverksamheten i RÖ bistår med den medicinska utredningen genom att Donationsspecialicerade sjuksköterskor (DOSS) utför journalgranskning samt efter överenskommelse med RMV även samtyckesutredningen till donation.

Patologen

Under senhösten 2024 startade även en projektsamverkan mellan Patologen och Ögonkliniken på Universitetssjukhuset, Donationsverksamheten i Region Östergötland och Vävnadsbanken i Lund för omhändertagande av hornhinnor. Patologen identifierar avlidna som skulle kunna vara möjliga donatorer, DOSS bistår med den medicinska utredningen och samtyckesutredningen till donation och DAL godkänner att donation får ske. Patologen ombesörjer uttag av vävnad och transport till vävnadsbanken i Lund där vävnaden kontrolleras, bearbetas, besiktigas och förvaras innan distribution. Projektet stöds med medel från Vävnadsrådet.

2024 Omhändertagna vävnader i Linköping

Organisation	Hjärtan	Hornhinnor
Rättsmedicin	3	6
Patologen	0	4

2024 Antal utredningar och orsak till utebliven donation mot Patologen sen start nov-dec.

Kontraindikation	Antal utredningar 16 (2 donatorer/4 hornhinnor)
Malignitet	9
Infektion	1
Demens	1
Tolkat neg samtycke	1
Övrigt	2

Under 2024 har Vävnadsbanken i Lund skickat 24 hornhinnor för transplantation till ögonkliniken i Linköping.

Nationellt

Regeringen har givit Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan för regionernas arbete med vävnadsdonationer. Syftet med en nationell handlingsplan är ett mer ändamålsenligt och jämnt arbete över hela landet. Regionens R-DAL och R-DAS har under 2024 deltagit i arbetet med den nationella handlingsplanen. Under konferensdagar anordnade av Socialstyrelsen vidareutvecklades och prioriterades åtgärdsförslag utifrån ett nationellt perspektiv samt vilka frågeställningar som särskilt kräver förankring i högre beslutsfattande nivå. Slutrapporten för den nationella handlingsplanen för vävnadsdonation planeras till oktober 2025.

Planering 2025

Fortsätta utveckla och förbättra flödet vid uppmärksammande av möjliga vävnadsdonatorer. Detta innefattar den medicinska utredningen, samtyckesutredningen och tillvaratagandet av vävnad. Framför allt krävs fortsatt handledning och strukturerad utbildning av obduktionstekniker för uttag av ögonbulb vid Patologen US. De som inte gått Vävnadsrådets grundutbildning i Vävnadsdonation ska ges den möjligheten under maj månad i Göteborg. Fortsatt arbete med att skapa säkra register för registrering av utredda möjliga donatorer för att möjliggöra uppföljning och kvalitetskontroll av donationsarbetet.

Linköping 250327

Cecilia Forsell Regionalt donationsansvarig sjuksköterska, RDAS och Eva Ahlgren Andersson Regionalt donationsansvarig läkare RDAL i Sydöstra sjukvårdsregionen

